

HASZNÁLJUNK KI MINDEN LEHETŐSÉGET
AZ ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS TERÉN.

A szerzeményezés közismert módjai: köteleespéldány, vétel, csere és ajándék. A köteleespéldány útján történő gyarapítással ez alkalommal nem kívánok foglalkozni, mivel a köteleespéldányjog csak néhány tudományos nagykönyvtár állománygyarapítási lehetősége, a szakkönyvtárak számára ebből a szempontból gyakorlati értéke nincsen. A vétel kétségtelenül a szerzeményezés legbiztosabb és - valljuk be - a legkényelmesebb módja, de ha még korlátlanul is állana pénz szakkönyvtárosaink rendelkezésére, ne gondolja senki, hogy vétel útján minden hasznos és szükséges kiadványt meg lehet szerezni. A műszaki irodalomnak ugyyszólván minden területén jelennek meg olyan kiadványok, amelyek nem kerülnek kereskedelmi forgalomba, pedig értékük, szakmai becsük vetekszik olykor a legdrágább szakkönyvek értékével is. A külföldi tudományos egyesületek közleményeinek, kongresszusi jegyzőkönyveknek megszerzése, illetve kölcsönös kicserélése hazai kutatóintézeteink és külföldi partnereink között az elmúlt évek folyamán kedvezően alakult. A külföldi szaklapokban lapozgatva sokszor találkozhatunk azonban olyan közlésekkel is, amelyek nagy üzemek termékeit ismertető prospektusok, vagy tapasztalati vizsgálataik eredményeiről szóló kiadványok megjelenéséről adnak hírt. Ezek a híradások arra ösztökélik az olvasót, hogy szerezze be a kiadványokat, amelyek a legtöbb esetben d i j m e n t e s e n kaphatók. Könyvtárosaink általában nem méltatják figyelemre e felhívásokat és az Országos Műszaki Könyvtár szerzeményezői sem láttak hosszú ideig egyebet e híradásokban, mint ügyesen fogalmazott kereskedelmi reklámokat. Ma már azonban bőséges tapasztalatok bizonyítják, hogy nem helyes figyelmen kívül hagyni ezeket a híradásokat, mert az ajándékozásra felkért külföldi üzemek és intézmények minden esetben válaszolnak kérésünkre, és a hirdetett anyagot megküldik könyvtárunknak. A beérkezett kiadványok jelentős részéről viszont az derült ki, hogy azokat nem szabad a szó megszokott értelmében prospektusoknak tartani, mert olykor több vaskos kötetben, izléses kivitelezésben és tudományos igényességgel ismerte-

tik a gyártó üzemek termékeit, azok műszaki adatait, vagy olyan vizsgálatokról, kutatásokról adnak hírt, amelyek méltán tarthatnak igényt komoly szakemberek érdeklődésére is.

A COPPER DEVELOPMENT ASSOCIATION angliai üzemtől kapott anyag pl. 29 könyvre és füzetre terjed, és monográfiák alakjában felöleli a rézre, ötvözeteire, főleg a bronzra és sárgarézre vonatkozó összes tudnivalókat. Megismerjük a réznek az emberiség történetében viselt szerepét, és a réz érceitől, bányászatától, előállításától, ötvözeteinek gyártásától kezdve fizikai, mechanikai tulajdonságai mellett sokoldalú alkalmazásáig egész terjedelmében feltárul előttünk műszaki jelentősége. A rézcsovek és hengerek, rugók, ellenállások, villamos vezetékek, drótok, csapágyfémek gyártása; szilárdsági és egyéb tulajdonságaik, felhasználhatóságuk; a réz és ötvözeteinek megmunkálása, hegesztése, forrasztása; a réz szerepe a vas- és acélötvözetekben; viselkedése a korrózióval szemben; alkalmazása az építészetben, vegyi üzemekben, mezőgazdaságban, elektrotechnikában; mindezek a kérdések szakszerű feldolgozásban értékes kiadvánnyal gyarapítják állományukat.

Az ILFORD londoni cég három tekintélyes kötetben és két füzetben dolgozta fel a fényképezésben használt gyártmányainak: lemezeknek, filmeknek, másolópapiroknak, szűrőknek, vegyszereknek tulajdonságait, műszaki adatait, alkalmazásuk körét. A kiadványok jelentőségét emeli, hogy a fényképezés műfogásaira is kiterjednek, s ezért a szakembernek és a műkedvelőknek egyaránt hasznos utmutatónak szolgálnak.

A METROPOLITAIN-VICKERS ELECTRICAL CO. manchesteri cég az olajipar részére gyártott elektromotorait és kapcsolatos felszereléseit ismertető kétszáz oldalas kiadványát küldte meg könyvtárunknak. A kötet gazdag képanyagát a gépek és gépalkatrészek méretadatokkal ellátott rajzai teszik a műszaki szakember szemében értékkessé. A gépek működésének teljes leírása mellett a kezelésre, olajozásra, karbantartásra vonatkozó értékes utbaigazítások, a műszaki számadatok táblázatos összeállításai segítik a tervezőt, gyakorlati mérnököt a gépészt egyaránt a szóbanforgó anyag felhasználásában.

E három példa nem jelenti azt, hogy minden megkért anyag hasonló értéket képvisel, de azt igazolja, hogy érde-
mes kutatni a szerzeményezés új /nem megszokott/ utjait és
azokat a szerzeményezés rendszeres formájává tenni. Kiséreljék meg műszaki könyvtárosaink szakterületeik ilyen híradásait a külföldi szaklapokban figyelemmel kísérni és az ajánlott kiadványokat "bekérő ajándékozás útján" megkérni.

Meggyőződése, hogy fáradozásaik nem lesznek hiábavalók, és ők is részeseivé lesznek annak az örömmek, amelyet a könyvtáros akkor érez, amikor a szerzeményezés megszokott útjaitól eltérő módon értékes kiadvánnyal tudja gyarapítani könyvtára állományát.

A felsorolt három példa azt a látszatot sem akarja keltetni, hogy csupán tőkés üzemek adnak ki hasonló kiadványokat. Az, hogy az Országos Műszaki Könyvtár a Szovjetuniót és a népi demokratikus országokat illetően nem rendelkezik hasonló tapasztalatokkal, kizárólag a mi hibánk. A szocialista gazdaság alapjain álló baráti országok ugyan csak közreadnak iparuk exporttermékeiről gyártmányjegyzékeket, katalógusokat, mint ahogyan az utóbbi időben hazánkban is egyre nagyobb számban, egyre magasabb szakmai igényességgel és egyre művészebb kivitelben látnak napvilágot a magyar exporttermékek a NIKEX vagy más külkereskedelmi vállalatok idegennyelvű /angol, francia, német, orosz/ kiadványaiban keresztül. A MÁVAG gyártotta pneumatikus szerszámokat, azok műszaki leírásait és adatait, szétszedését, összerakását, kenését és üzemeltetési utasításait ismertető "Pneumatic tools" c. 257 oldalas kiadvány gazdag képanyagával, izléléses kivitelezésével semmiben sem marad el a külföldi hasonló kiadványoktól. A Ganz gyártotta szivattyutelepek különböző fajtáit, alkalmazásukat és teljesítményeiket grafikonyszerűen ismertető ugyancsak színvonalas kiadvány, vagy pedig a Ganz-Bánki-féle vízturbinák teljesítményadatait, méreteit közlő "Ganz-Bánki water turbines" c. katalógus és a sok többi kiadvány a külföld számára jelentenek hasonló értéket. Szinte biztosra vehető, hogy a külföldi nagy üzemek /a tőkés országokat is ideértve/ szívesen cserélnék ki gyártmányaik jegyzékeit szakterületük magyar üzemével. Könyvtáraink előtt nyitva van tehát az út a szerzeményezés egy másik módjának: a cserének széles kiterjesztéséhez. Keressék meg könyvtáraink azokat a külföldi nagyüzemeket, amelyeknek profilja megfelel üzemek működési területének, és építsenek ki velük barátságos és gyümölcsöző cserekapcsolatokat.

A szerzeményezésnek e kis írásban említett két egyáltalán nem ismeretlen, de a szokványostól eltérő módja: a katalógusok és prospektusok bekérő ajándékozása és nemzetközi cseréje, az OMK állománygyarapításának igen értékes és eredményes módszerei. Idegennyelvű lapszemlénk ellenében több száz külföldi folyóiratot és egyéb periodikát cserélünk a világ minden részén lévő nagykönyvtárakkal, tudományos intézetekkel, nagyüzemekkel. A külföldi szaklapok hiradásai alapján megkért kiadványok szintén értékesen gyarapítják.

állományunkat. Ezek az utak nem előjogai az Országos Műszaki Könyvtárnak. Ellenkezőleg. Feladatunknak tartjuk tapasztalataink közreadását, és ezzel kartársaink buzdítását arra, hogy a szerzeményezés minden lehetőségét használják ki állománygyarapító munkájukban.

Benedek Jenő

- x - x - x -

A molekuláris spektroszkópia dokumentációja.

/A Research c.folyóirat 1956. 4.sz.-ban megjelent hirdetés./

A Butterworth Scientific Publications /London/ és a Verlag Chemie /Weinheim/ Bergstrasse/ kiadásában új rendszerű dokumentációs szolgáltatás indult az infravörös és Raman-spektrumokról. Az új dokumentációs rendszer egyesíti a kurrens irodalom áttekintését /kivonatok készítése/, és a szennyeződésektől mentes anyagok szelektált spektrumainak gyűjteményét. Az új dokumentációs rendszer kétféle kártyát szolgáltat. Az irodalmi kártyák /literature cards/ a szakirodalomban közölt dolgozatok kivonatait tartalmazzák. Spektrum-kártyákat adnak ki minden olyan anyagról, amelynek kielégítő minőségű spektrumát már leírták. Két teljesen azonos kiadás készül: az egyik angolul, a másik németül.- A dokumentációs rendszer részleteit és a kiadás módszereit ismertető broszura kívánatra a kiadótól megkapható. /Gy.P./

- x -

Az ONK nyári zárvatartása.

Az Országos Műszaki Könyvtár olvasótermei 1956. évi július 30-tól augusztus 20-ig zárva tartanak, ez idő alatt a könyvtárban mind a helybenolvasás, mind a kölcsönzés szünetel. A könyvtár 1956 augusztus 21-én 10 órakor kezdi meg ezirányú szolgáltatásait.